

Saudzēs dabu, ne lauksaimniekus

Nule pieņemtā Dabas atjaunošanas regula sadala lauksaimniekus divās frontēs

Aisma Orupe

EIROPAS PARLAMENTS

ar minimālu balsu pārsvaru trešdien atbalstīja Dabas atjaunošanas stratēģiju, kas paredz līdz 2030. gadam ieviest pasākumus, kas aptvertu vismaz 20% no sauszemes un jūras teritorijām. Latvijas konvencionālās lauksaimniecības organizācijas uzskata, ka šāds solis negatīvi ietekmēs lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozaru attīstību un no ražošanas aprīes pazudīs ap 30% Latvijas teritorijas. Savukārt bioloģiskās saimniecības piekritēji un dabas aizsardzības organizācijas ir gandarītas par balsojumu, jo tas virzīts uz pozitīvam pārmaiņām līdzšinējā pārtikas ražošanas politikā.

Gandarīti par lēmumu

Dabas atjaunošanai un no tās izrietošajai ekosistēmas veselībai ir fundamentāla nozīme, lai nākotnē nesamazinātos pārtikas pieejamība. Bioloģiskās daudzveidības stāvokļa izmaiņas ir cieši saistītas ar iespējām vispār turpināt ražot pārtiku. Tās ražošanai attālinoties no dabas, jau pašlaik samilzušas problēmas ar lauksaimniecības radīto piesārņojumu. Zemkopju nespēja pielāgoties klimata pārmaiņām palielināsies gadu no gada, un ne mazāk būtisks ir jautājums par pārtikas saikni ar sabiedrības veselību. Tas nozīmē, ka jārikojas nekavējoties, lai situācija nepasliktinātos,» uzsvēra Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija (LBLE), Latvijas Biškopības biedrība, kā arī Latvijas Zemnieku federācija.

Šīs organizācijas ir gandarītas, ka lielākā daļa Eiropas parlamenta deputātu nepakļāvās industriālās lauksaimniecības lobija organizētajai melu kampaņai un nobalsoja par bioloģisko lauksaimniecību, par ainavu un dabas saglabāšanu laukos, līdz ar to arī par lauku apdzīvotību. «Ēsam gandarīti par balsojumu, tomēr jāņem vērā, ka regulas piedāvājums ir vājānāts. Skaidrs, ka nevaram virzīties uz dabas atjaunošanu, neko nemainot līdzšinējā pieejā pārtikas ražošanā. Piemēram, bioloģiskā lauksaimniecība parāda, ka dabas aizsardzība un produktīva lauksaimniecība var iet roku rokā,» norāda LBLE lauksaimniecības politikas eksperts Raivis Bahšteins, piebilstot, ka pret regulu iestājas tā lauksaimnieku daļa, kas vēlas iebiedēt sabiedrību, dramatisējot šā dokumenta ietekmi, un kas pašlaik pārlieku patērē visai sa-

▲ **ĻOTI neapmierināti ar Dabas atjaunošanas regulu ir konvencionālie lauksaimnieki (tie, kuri saimniecībā izmanto ķīmiski sintezētus augu aizsardzības un mēslošanas līdzekļus) - viņi prognozē, ka ielānotie dabas aizsardzības pasākumi novedīs pie lieliem zaudējumiem nozarē, kas atsauksies arī uz pārtikas ražošanas apjomiem.**

FOTO - KRISTAPS KALNS, DIENAS MEDIJS

Nevaram virzīties uz dabas atjaunošanu, neko nemainot pārtikas ražošanā. Raivis Bahšteins

biedrībai piederošos dabas resursus, bažījoties par ietekmi uz savu komercpeļņu. Un tie nav lauksaimnieki, kas ražo ikdienas pārtiku Latvijas iedzīvotājiem. Viņš uzsvēra, ka arī tautsaimniecības ilgtermiņa attīstības interesēs ir mazināt lauksaimniecības negatīvo ietekmi uz vidi un satraukumam nav pamata – jau līdz šim lauksaimnieki saņēmuši atbalstu par zaļākām praksēm, un tas turpi-

nāsies. Regula neparedz nozāres iznīcināšanu, tieši pretēji, visi lauksaimnieki tiek aicināti būt daļa no problēmu risinājuma, pilnveidojot agrotehnisko praksi. Turklāt sagaidāmas diskusijas par regulas prasību piemērošanu, ņemot vērā atšķirīgos apstākļus dalībvalstīs.

Prognozē lielus zaudējumus

Savukārt konvencionālo lauksaimnieku un mežsaimnieku organizācijas vērs uzmanību uz to, ka nevienam šobrīd nav skaidrs, kāda būs ietekme uz vidi, klimatu un ekonomiku, ieviešot regulu tās esošajā redakcijā. Tiek solīts, ka ekonomisko zaudējumu nebūs, bet katrs dabas atjaunošanā ieguldītais eiro nesīs atpakaļ vismaz astoņus eiro dažādos pakalpojumos un produktos, taču tam nav nekāda faktos balstīta zinātniska pamatojuma. Arī Latvijā nav veikti pētījumi, kas ļautu nojaust piedāvāto ierobežojumu ietekmi uz vidi, ekonomiku vai sociālo aspektu, teikts 17 Latvijas lauksaimniecības nevalstisko organizāciju parakstītajā vēs-

tuļē, kas adresēta EP deputātiem.

Bažīgus nozarē strādājošos dara arī tas, ka regula paredz applūdināt organiskās augsnes, kas Latvijā ir ne mazāk kā 48% no visām lauksaimniecības zemēm. Šāds solis (regulā dēvēts par dabīgā hidroloģiskā režīma atjaunošanu) nozīmētu, ka vismaz puse no lauksaimniecības platībām būtu izslēgta no pārtikas ražošanas, tādējādi tās apjomi varētu samazināties līdz pat 80%. Tas varētu novest pie tā, ka Latvija kļūtu par pārtikas neto importētāju un smagi ciestu visas valsts ekonomika. Zaudējumi rastos, ne tikai apstājoties tiešajiem ienākumiem no lauksaimniecības, mežsaimniecības, zivsaimniecības un kūdras sektoriem, bet arī papildu nozarēs. Valstī ir izveidots plašs meliorācijas sistēmu tīkls, to nojaukšana lauksaimniecības un mežsaimniecības zemēs radīs katastrofālus postījumus ceļu un pilsētu infrastruktūrai.

Tā kā šīs regulas īstenošanai nav netiks paredzēts finansējums, zemes privātpašniekiem un uzņēmumi-

miem tiks liegta iespēja gūt ieņēmumus. Šī pieeja faktiski ir zemes nacionalizācija, kura nav atbalstāma.

Pārkāptas saprāta robežas

«Mūsu ieskatā, Eiropas Komisija ir pārkāpusi jebkādas saprāta normas. Regula paredz, ka nāksies applūdināt jeb «atgriezt dabīgos hidroloģiskos procesus» organiskajās augsnēs. Tātad sanāk, ka Latvija gadu desmitiem ir investējusi miljonus, lai ierīkodu meliorācijas sistēmas un padarītu zemi saimnieciski derīgu, taču Eiropas Komisija pasaka, ka šīs sistēmas jārok ārā un zeme jāapplūdiina. Diez vai kāds aizdomājas, ka meliorācijas sistēmas ir saistītas un, izrokot vienu tās posmu, citur var applūst ceļi, skolas, privātmājas. Šī regula ir nepārdomāta, sasteigta un faktiski sāk atcelt zemes īpašnieka tiesības izmantot zemi pēc saviem ieskatiem,» visai drūmu ainu iezīmē Zemnieku saeimas valdes priekšsēdētājs Juris Lazdiņš.

Izlīdzsvarotāku viedokli pauž Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas vadītājs Rolands Feldmanis,

rosinot meklēt samērīgus risinājumus: «Ilgspējīga saimniecība nav iespējama, neņemot vērā dabas atjaunošanās vajadzības, taču vienlaikus stingrākas prasības ierobežo iespēju saražot pārtiku, un tas var atspoguļoties kā lauksaimniecības produktu sadārdzinājums. Skatoties uz šādiem pasākumiem, jāņem vērā arī fakts, ka Latvijā iedzīvotāju skaits samazinās, bet prasības saudzēt dabu, kas veido papildu slogu, arvien pieaug. Dažkārt nav vienkārši atrast samērības punktu.»

Jāatgādina, ka EK 2022. gada 22. jūnijā ierosināja Dabas atjaunošanas regulu, lai ilgtermiņā veicinātu degradētās dabas atjaunošanu visā ES sauszemes un jūras teritorijā un sasniegtu ES mērķus klimata un bioloģiskās daudzveidības jomā, vērstot uzmanību uz to, ka vairāk nekā 80% Eiropas biotopu ir sliktā stāvoklī. EK uzskata, ka jaunais tiesību akts sniegs ievērojamus ekonomiskos ieguvumus, jo «no katra dabas atjaunošanai iztērētā eiro mēs iegūsim vismaz astoņus». ●